

Examen VMBO-BB

2022

tijdvak 1
maandag 16 mei
13.30 - 15.00 uur

economie CSE BB

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 33 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 43 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

(1) A
 ⓑ
 C
 D

(2) A
 ⓧ
 Ⓒ
 D

(3) B A
 ⓧ
 ⓧ
 D

Suze

Suze is 19 jaar en heeft direct na haar ROC-opleiding een baan gevonden. In een magazijn zorgt ze er als logistiek medewerker voor dat alle goederen op de juiste plek terechtkomen.

Informatiebron 1

functie	startsalaris bruto per maand *)	maximumsalaris bruto per maand *)
logistiek medewerker	€ 1.700	€ 2.700
	*) exclusief 8% vakantiegeld	

Gebruik informatiebron 1.

1p 1 Suze verdient het startsalaris.

→ Maak van de volgende zinnen een economisch juiste tekst door bij (1) het juiste woord te noteren. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan. Vul bij (2) zelf een antwoord in.

Het bedrag van Suzes brutosalaris is ...(1)... (hoger / lager) dan het bedrag van haar netsalaris. Het verschil tussen beide bedragen wordt veroorzaakt door ...(2)....

(1)

(2)

Gebruik informatiebron 1.

- 2p **2** Suze verdient het startsalaris.
→ Bereken het totale brutojaarsalaris van Suze. Schrijf je berekening op.

.....

.....

- 1p **3** Noem een verklaring waarom andere medewerkers in dezelfde functie per uur een hoger salaris krijgen dan Suze.

.....

.....

- 1p **4** Suze woont sinds kort in een huurwoning. Ze ontvangt maandelijks € 47 huurtoeslag. Haar totale inkomen bestaat uit de volgende onderdelen:
- salaris
 - huurtoeslag
- Welke vormen van inkomen ontvangt Suze? Zet telkens een kruisje in de juiste kolom.

	inkomen uit arbeid	inkomen uit bezit	inkomen uit overdracht
salaris			
huurtoeslag			

Informatiebron 2

totaal kredietbedrag	termijnbedrag per maand	duur kredietovereenkomst
€ 1.000	€ 24,42	54 maanden
€ 1.000	€ 33,56	36 maanden

Let op! Geld lenen kost geld

- 1p 5 Suze heeft incidentele uitgaven. Om die te kunnen betalen, kan ze een lening afsluiten. Maar geld lenen kost wel extra geld. Welk economisch begrip hoort bij dit extra geld?
- A aflossing
 - B dividend
 - C rente
 - D sparen

Gebruik informatiebron 2.

- 2p 6 Suze sluit een lening af met een looptijd van 36 maanden.
→ Bereken de totale kosten van de lening. Schrijf je berekening op.

.....

.....

Keep Frozen

Welkom bij Keep Frozen! Bij ons in de fabriek wordt verse groente verwerkt tot een diepvriesproduct. Onze producten zijn lang houdbaar en door de consument makkelijk klaar te maken. Eet smakelijk!

- 1p 7 Keep Frozen heeft de vorige periode afgesloten met brutowinst. In welke situatie ontstaat brutowinst?
- A als de bedrijfskosten hoger zijn dan de omzet
 - B als de inkoopwaarde hoger is dan de omzet
 - C als de omzet hoger is dan de btw
 - D als de omzet hoger is dan de inkoopwaarde
- 1p 8 In welke regel staan uitsluitend juiste voorbeelden van bedrijfskosten?
- A btw, huisvestingskosten en verkoopkosten
 - B huisvestingskosten, loonkosten en verkoopkosten
 - C inkoopwaarde van de verkopen, loonkosten en btw

- 1p 9 Consumenten hebben voordeel van de productie door Keep Frozen. In de fabriek worden de groenten bijvoorbeeld schoongemaakt, gesneden en lang houdbaar gemaakt. Maar voor de samenleving kunnen er ook nadelen van deze productie zijn. Welk economisch begrip hoort bij het nadeel voor de samenleving van de productie en de consumptie?
- A consumentengedrag
 - B economische crisis
 - C maatschappelijke kosten

Informatiebron 3

bedrijfsgegevens Keep Frozen	
productie per uur	1.620 diepvriesproducten
productiedagen	maandag tot en met zaterdag
aantal uur productie per dag	8 uur

Gebruik informatiebron 3.

- 1p **10** Bereken de totale wekelijkse productie. Schrijf je berekening op.

.....

.....

- 1p **11** Keep Frozen wil een nieuwe machine kopen.
Door de nieuwe machine stijgt de productie van diepvriesproducten per week met 15%. De nieuwe machine moet ook zorgen voor een stijging van de arbeidsproductiviteit.
Wanneer stijgt in elk geval de arbeidsproductiviteit?
- A** als het aantal werkuren van de medewerkers meer dan 15% stijgt
 - B** als het aantal werkuren van de medewerkers met precies 15% stijgt
 - C** als het aantal werkuren van de medewerkers minder dan 15% stijgt

Informatiebron 4

werkzaamheden werktijden	oud werkrooster	nieuw werkrooster		
	van 8.00 tot 17.00 uur	van 8.00 tot 11.00 uur	van 11.00 tot 14.00 uur	van 14.00 tot 17.00 uur
grondstoffen voorbereiden	Alisa	Alisa	Brian	Ceyda
machines bedienen	Brian	Ceyda	Alisa	Brian
producten inpakken	Ceyda	Brian	Ceyda	Alisa

Gebruik informatiebron 4.

- 1p 12 De directeur van Keep Frozen zoekt naar meer mogelijkheden om de arbeidsproductiviteit te laten stijgen. Hij wil voor drie productie-medewerkers een nieuw werkrooster invoeren.
- Noem een verklaring waarom de arbeidsproductiviteit van deze productiemedewerkers zou kunnen stijgen door het nieuwe werkrooster.

.....

.....

Gebruik informatiebron 4.

- 1p 13 Welke twee kenmerken van arbeid zijn van toepassing op de productiemedewerkers in het werkrooster?
- A leidinggevende arbeid en onbetaalde arbeid
 - B leidinggevende arbeid en betaalde arbeid
 - C uitvoerende arbeid en betaalde arbeid
 - D uitvoerende arbeid en onbetaalde arbeid

Havaianas

Havaianas is een merk slippers. Ze worden alleen in Brazilië geproduceerd en van daaruit over de hele wereld geëxporteerd. In Brazilië kosten de slippers in de winkel omgerekend € 5 per paar. In Nederland betaal je voor precies hetzelfde paar € 20. Kees gaat binnenkort naar Brazilië, hij zegt: “Ik wacht wel even met slippers kopen tot ik daar ben.”

- 2p 14 Kunnen de volgende oorzaken een verklaring zijn voor het verschil in winkelprijs van hetzelfde paar slippers tussen Brazilië en Nederland? Zet telkens een kruisje in de juiste kolom.

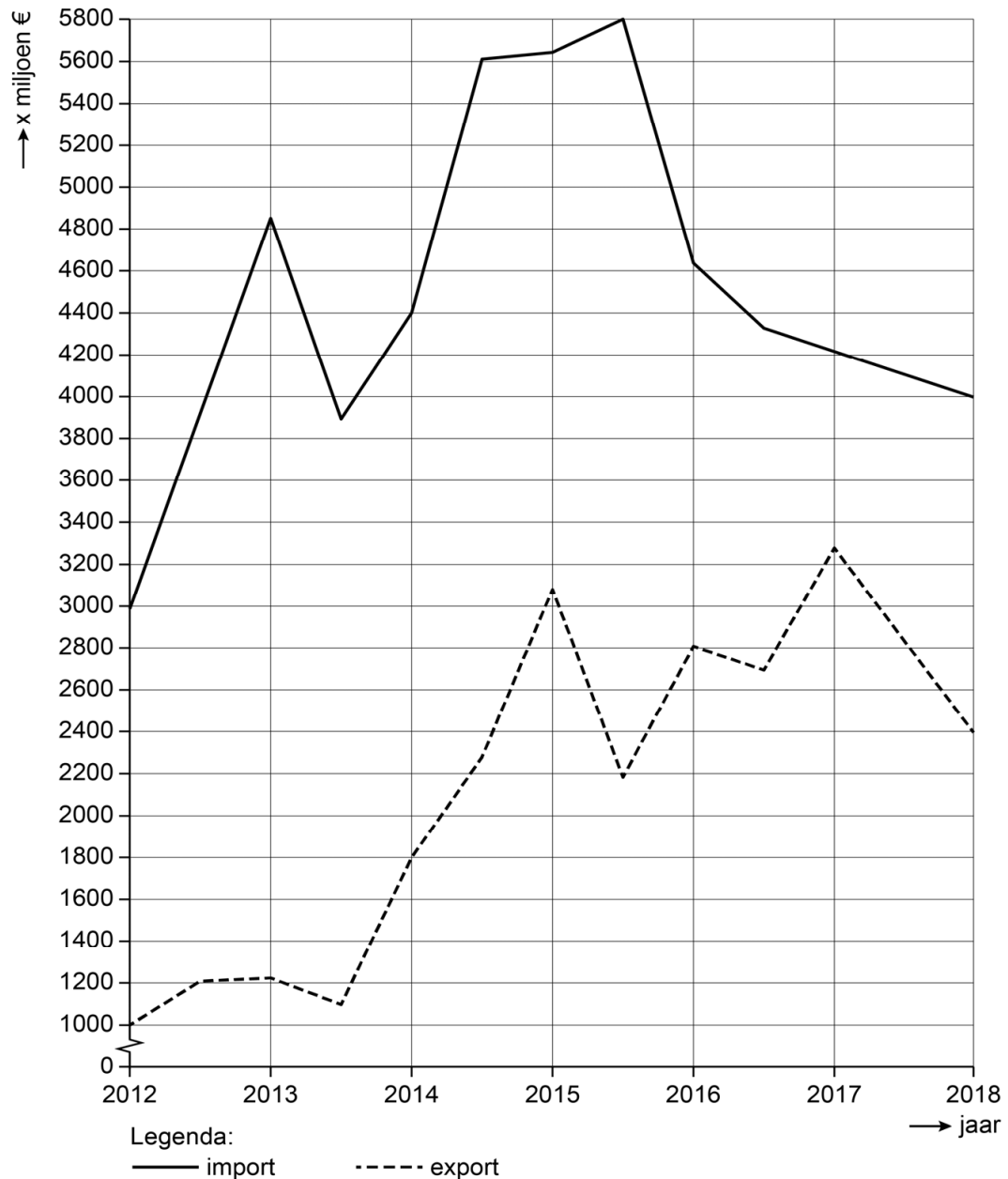
	wel een verklaring	geen verklaring
importheffingen van de Europese Unie (EU)		
invloed van marketing		
lagere productiekosten in Brazilië		

- 1p 15 De EU kan door contingentering de handel in teenslippers uit Brazilië naar de EU beïnvloeden. Stel dat de EU deze maatregel invoert. Welk gevolg heeft deze contingentering dan voor Brazilië?
- A Brazilië mag een maximale hoeveelheid slippers naar Europa exporteren.
 - B Brazilië mag een maximale hoeveelheid slippers naar Europa importeren.
 - C Brazilië mag een minimale hoeveelheid slippers naar Europa exporteren.
 - D Brazilië mag een minimale hoeveelheid slippers naar Europa importeren.
- 1p 16 In de Braziliaanse fabriek worden jaarlijks miljoenen slippers geproduceerd. Kees zegt: “Stel je eens voor dat de fabriek naar Nederland wordt verplaatst, dat zou hier zorgen voor een enorme toename van de werkgelegenheid.”
Behalve het voordeel dat Kees noemt, zijn er ook nadelen.
→ Noem een nadeel voor Nederland van het verplaatsen van de productie van Brazilië naar Nederland.

.....

.....

Informatiebron 5 Nederlandse import vanuit en export naar Brazilië

Gebruik informatiebron 5.

- 1p 17 Nederland importeert nog meer goederen uit Brazilië dan alleen slippers. Bovendien exporteert Nederland goederen naar Brazilië. De grafiek toont het onderdeel goederen van de betalingsbalans van Nederland met Brazilië.

Welke conclusie over 2018 is juist?

- A Het saldo is € 1.600.000.000 negatief.
- B Het saldo is € 1.600.000.000 positief.
- C Het saldo is € 2.400.000.000 positief.
- D Het saldo is € 4.000.000.000 negatief.

- 2p 18 In de Rotterdamse haven komen alle slippers uit Brazilië aan die bestemd zijn voor de landen van de EU.
→ Zijn de volgende beweringen juist of onjuist? Zet telkens een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Alle handelspartners van Nederland horen bij de EU.		
Alle landen van de EU hebben de euro als munteenheid.		
Alle landen van de EU hebben onderling vrij verkeer van goederen.		

Informatiebron 7

Hoi, ik ben Cheng. Wil je mij vandaag helpen met mijn financiën? Ik heb zojuist wat gegevens opgezocht. Mijn maandelijkse inkomsten en uitgaven zijn:

- boodschappen € 250
- loon € 1.800
- ontvangen rente € 2
- uitgaan € 110
- vaste lasten € 1.250

1p 19 Noem een voorbeeld van vaste lasten. Geef ook een verklaring waarom dit voorbeeld bij vaste lasten hoort.

voorbeeld

.....

verklaring

.....

Gebruik informatiebron 7.

2p 20 Bereken hoeveel euro Cheng per maand spaart. Schrijf je berekening op.

.....

.....

1p 21 Het berekende spaarbedrag valt Cheng tegen. Hij zegt: "Ik moet een hoger bedrag per maand over kunnen houden. Ik geef veel geld uit aan boodschappen en vaste lasten."
Cheng gaat op zoek naar informatie en komt terecht op de website van het Nibud.

Welke werkzaamheden voert het Nibud uit?

- A Ze adviseren over het omgaan met geld.
- B Ze informeren over aanbiedingen bij supermarkten.
- C Ze openen spaarrekeningen voor huishoudens.
- D Ze stellen vergelijkende warenonderzoeken op.

2p 22 Cheng denkt dat marketing invloed heeft op zijn consumentengedrag, vooral in de supermarkt, tijdens het boodschappen doen.
→ Maak van de volgende zinnen een economisch juiste tekst door bij (1) en (2) de juiste woorden te noteren. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan. Vul bij (3) zelf een antwoord in.

Marketing heeft als doel het ...(1)... (bevorderen van de verkoop / maken van reclame). Winkels, zoals supermarkten, gebruiken deze ...(2)... (commerciële / sociale) beïnvloeding om het koopgedrag van consumenten te sturen. Hierbij gebruiken zij een aantal marketinginstrumenten. Eén van de instrumenten uit de marketingmix is ...(3)....

(1)

(2)

(3)

1p 23 Een vriendin van Cheng probeert te helpen. Zij heeft een bespaartip voor Chengs supermarktu uitgaven.

Met welke tip bespaar je uitgaven in de supermarkt?

- A Gebruik geld meer als ruilmiddel.
- B Stap over op collectieve goederen.
- C Zorg voor meer zelfvoorziening.

Bestelzuil

Toen ik in 2005 nog werkte in het hamburgerrestaurant, bestond het personeel voor de helft uit keukenmedewerkers en voor de andere helft uit kassiers. Als ik nu het restaurant bezoek, geef ik mijn bestelling bijna altijd op bij een computer (bestelzuil) en is er nog nauwelijks een kassier. Saai hoor!

Paula, oud-medewerker hamburgerrestaurant

Een consument geeft een bestelling door bij de bestelzuil.

- 2p 24 Zijn de volgende beweringen over de bestelzuil juist of onjuist? Zet telkens een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Een bestelzuil is een vorm van automatisering.		
Een bestelzuil vervangt arbeid bij het hamburgerrestaurant.		
Een bestelzuil wordt onderdeel van de beroepsbevolking op het moment dat de zuil werk overneemt van werknemers.		

1p 25 Vooral oudere medewerkers zijn sinds de komst van de bestelzuil ontslagen. Hun werk werd volledig overgenomen door de computer, net zoals bij Paula.

Welke vorm van werkloosheid was toen op Paula van toepassing?

- A conjuncturele werkloosheid
- B regionale werkloosheid
- C seizoenswerkloosheid
- D structurele werkloosheid

1p 26 Toen Paula werd ontslagen kwam ze terecht bij het UWV. Maak de volgende zin juist.

Het UWV is een ...

- A consumentenorganisatie.
- B overheidsinstelling.
- C werkgeversvereniging.

2p 27 Bij het UWV kreeg Paula direct te horen dat er een overschot is op de arbeidsmarkt voor horecamedewerkers.

→ Maak van de volgende zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te noteren. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.

Doordat Paula zich meldde bij het UWV, is het aantal ...(1)... (geregistreerde / verborgen) werklozen gestegen. Een overschot op de arbeidsmarkt is ...(2)... (gunstig / ongunstig) voor een werkzoekende. Het betekent dat het aanbod van arbeid ...(3)... (groter / kleiner) is dan de vraag naar arbeid.

(1)

(2)

(3)

1p 28 Paula is inmiddels 68 jaar, ze werkt niet meer en is met pensioen.
→ Zijn de volgende beweringen over Paula juist of onjuist? Zet telkens een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Paula is op dit moment onderdeel van de arbeidsmarkt.		
Paula is op dit moment onderdeel van de beroepsbevolking.		

Hulp uit Nederland

Armoede tegengaan is voor Nederland een belangrijk doel bij het geven van hulp aan ontwikkelingslanden.

- 2p 29 Maak van de volgende zinnen een economisch juiste tekst door bij (1) en (2) de juiste woorden te noteren. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan. Vul bij (3) zelf een antwoord in.

Het niveau van de welvaart in ontwikkelingslanden is ...(1)... (hoger / lager) dan in Nederland. Een oorzaak voor dit verschil is het relatief lage inkomen van de bevolking in ontwikkelingslanden. Hierdoor kunnen zij ...(2)... (beter / minder goed) voorzien in hun basisbehoeften, zoals ...(3)....

(1)

(2)

(3)

- 1p 30 Volgens een Europese afspraak zou elk land 0,7% van het nationaal inkomen aan ontwikkelingshulp moeten besteden. In 2019 gaf Nederland € 4,76 miljard uit aan ontwikkelingshulp. Het nationaal inkomen was in dat jaar € 780 miljard.

→ Toon met een berekening aan dat Nederland in 2019 die 0,7% niet haalde. Schrijf je berekening op.

.....
.....

- 1p 31 Een deel van de Nederlandse ontwikkelingshulp bestaat uit het geven van voedselpakketten en medicijnen, met als doel op korte termijn mensen te laten overleven.

Om welke vorm van hulp gaat het hier?

A om gebonden hulp

B om inkomenshulp

C om noodhulp

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

- 1p **32** Op welke manier financiert de Nederlandse overheid de uitgaven aan ontwikkelingshulp?
- A door belastinginkomsten van burgers en bedrijven
 - B door giften van hulporganisaties, zoals Oxfam Novib en Cordaid
 - C door het gratis te geven aan het ontwikkelingsland

- 2p **33** Behalve de overheid kunnen ook bedrijven en consumenten helpen om de welvaart in ontwikkelingslanden te verbeteren.
- Hebben de volgende situaties een positieve of een negatieve invloed op de welvaart in ontwikkelingslanden? Zet telkens een kruisje in de juiste kolom.

	positieve invloed	negatieve invloed
Nederlandse bedrijven verhogen de import van goederen uit ontwikkelingslanden.		
De Nederlandse overheid verhoogt de invoerrechten op goederen uit ontwikkelingslanden.		
Nederlandse consumenten verhogen hun uitgaven aan fair-trade-producten uit ontwikkelingslanden.		

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.